

8. Complexe zinnen

Opdracht 8.1

Vraag: Geef de constituentstructuur van de volgende zinnen weer:

- (a) Ik geloof dat Karel de man die daar loopt geslagen heeft.
- (b) Als het regent, komt ze niet.
- (c) Dat de gevierde acteur haar met mooie woorden probeerde in te palmen, deed haar niets.

Relevante paragraaf: 8.2

Antwoord:

- (a) Zin: Ik geloof dat Karel de man die daar loopt geslagen heeft.

NC: ik

Hoofd: ik

VC: geloof

Hoofd: geloof

Zin: dat Karel de man die daar loopt geslagen heeft

NC: Karel

Hoofd: Karel

NC: de man die daar loopt

Hoofd: man

Zin: die daar loopt

NC: die

Hoofd: die

AdvC: daar

Hoofd: daar

VC: loopt

Hoofd: loopt

VC: geslagen heeft

Hoofd: geslagen

- (b) Zin: Als het regent, komt ze niet.

Zin: als het regent

NC: het

Hoofd: het

VC: regent

Hoofd: regent

VC: komt

Hoofd: komt

NC: ze
Hoofd: ze

AdvC: niet
Hoofd: niet

(c) Zin: Dat de gevierde acteur haar met mooie woorden probeerde in te palmen, deed haar niets.

Zin: dat de gevierde acteur haar met mooie woorden probeerde in te palmen

NC: de gevierde acteur
Hoofd: acteur
AdjC: gevierde
Hoofd: gevierde

NC: haar
Hoofd: haar

NC: mooie woorden
Hoofd: woorden
AdjC: mooie
Hoofd: mooie

VC: probeerde in te palmen
Hoofd: inpalmen

VC: deed
Hoofd: deed

NC: haar
Hoofd: haar

NC: niets
Hoofd: niets

Opdracht 8.2

Vraag: Wat is de *functie* van de ingebedde zinnen in de volgende voorbeelden:

- (a) Karel ging de deur uit [om boodschappen te doen].
- (b) Mijn [al jaren niet meer werkende] buurman heeft een huisje in Spanje gekocht.

Relevante paragraaf: 8.2

Antwoord:

- (a) Adjunct. De ingebedde zin is dus een adverbiale zin.
- (b) Modificeerder (binnen een NC). De ingebedde zin is dus een relatieve zin.

Suggestie: Gebruik hierbij tabel 8.1.

Opdracht 8.3

Vraag: Wat is de *vorm* van de ingebedde zinnen in de volgende voorbeelden:

- (a) Ik wil [thuisblijven].
- (b) Ik weet [dat je liever thuisgebleven was].
- (c) Ik heb een hekel aan [dat voortdurende thuisblijven van Charlotte].

Relevante paragraaf: 8.3

Antwoord:

- (a) Infinitiefconstructie.
- (b) Finitieve ingebedde zin.
- (c) Nominalisatie.

Opdracht 8.4

Vraag: Heeft het Nederlands participia? Zo ja, zijn deze adjectivisch, adverbiaal, of beide? Illustreer je antwoord met voorbeelden.

Relevante paragraaf: 8.3

Antwoord: Het Nederlands heeft participia (het verleden deelwoord en het tegenwoordig deelwoord) die zowel adjectivisch als adverbiaal gebruikt worden. Voorbeelden van het verleden deelwoord zijn:

- (a) een *gebroken* man (adjectivisch gebruikt)
- (b) *Gebroken* verliet hij de rechtszaal. (adverbiaal gebruikt)

Voorbeelden van het tegenwoordig deelwoord:

- (c) een *zingend* meisje (adjectivisch gebruikt)
- (d) *Zingend* huppelde ze de kamer in. (adverbiaal gebruikt)

Opdracht 8.5

Vraag: Zeg van elk van de volgende zinnen of deze al dan niet een vorm van coördinatie bevat:

- (a) Ze keek alsof ze het in Keulen hoorde donderen.
- (b) De minister bracht eerst een bezoek aan Bagdad en vervolgens aan Teheran.
- (c) Hij was het niet met haar eens, maar durfde het niet te zeggen.
- (d) Bij het aanmaken van de sla gebruiken de meeste mensen olie en azijn.
- (e) Dat ik ooit nog eens de loterij zou winnen, had ik nooit durven dromen.

Relevante paragrafen: 8.5 en 8.6

Antwoord:

- (a) In deze zin is sprake van inbedding, dus niet van coördinatie.
- (b) In deze zin is sprake van coördinatie van de adverbiale constituenten *aan Bagdad* en *aan Teheran*.
- (c) In deze zin is sprake van coördinatie van twee hoofdzinnen (met samentrekking).
- (d) In deze zin is sprake van coördinatie van twee nominale constituenten (*olie* en *azijn*).
- (e) In deze zin is sprake van inbedding, dus niet van coördinatie.

Opdracht 8.6

Vraag: Is er in de volgende zinnen sprake van (a) equi-deletie, (b) samentrekking, (c) beide, of (d) geen van beide? Beredeneer je antwoord.

- (a) Charles believed Peter to be ill.
- (b) Franka at haring, Ewout-Jan een broodje gezond en Nikita ook.

Relevante paragrafen: 8.4 en 8.6

Antwoord: In zin (a) is noch sprake van equi-deletie, noch van samentrekking. Daarentegen hebben we hier te maken met raising. De zin is in feite een alternatieve weergave van (i):

- (i) Charles believed that Peter was ill.

Hier zien we dat het ingebedde werkwoord een eigen Subject heeft, namelijk Peter, zodat er geen sprake kan zijn van equi-deletie. Hiertegen zou iemand kunnen inbrengen dat ná raising *Peter* Object is geworden van de hoofdzin, waardoor er wél sprake is van coreferentialiteit tussen het Object van de hoofdzin en het Subject van de ingebedde zin. Dit argument gaat echter niet op, omdat na raising de ingebedde zin geen eigen Subject meer heeft, wat blijkt uit het feit dat de gegeven zin niet geparafraseerd kan worden als:

- (ii) *Charles believed Peter that Peter was ill.

Zin (b) is een voorbeeld van samentrekking, omdat er sprake is van het onuitgedrukt blijven van een (identiek) predikaat: in het tweede deel van de zin is *at* weggelaten en in het derde deel *at een broodje gezond*.

Suggestie: Vraag studenten wat Nikita at: haring of een broodje gezond? Het antwoord is: een broodje gezond; bij samentrekking wordt steeds een verbinding gelegd met het voorgaande deel van de zin.